

Dumitru MATCOVSCHI (20 octombrie 1939, Vadul Rașcov, Soroca – 26 iunie 2013, Chișinău; este înmormântat în satul de baștină), poet, prozator, dramaturg, publicist și om de cultură român din Basarabia. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1961), Redactor la ziarul „Moldova socialistă”, apoi redactor-șef adjunct la săptămânalul „Cultura” (1966-1970). Între 1988-1997, este redactor-șef al revistei „Nistru” (căreia îi schimbă numele în „Basarabia”), unde publică eseuul lui Valentin Mândăcanu *Veșmântul ființei noastre*. Victimă a unui cumplit accident (17 mai 1989), în condiții suspecte, urmează un lung tratament și, în cele din urmă, revine în primele rânduri ale luptătorilor pentru cauza națională, acum aureolat și de nimbul de martir al neamului. Scriitor al Poporului (1989); membru titular al Academiei de Științe din Moldova (1989); Premiul de Stat al Republicii Moldova (1989); Marele Premiu pentru poezie „Nichita Stănescu” (1997); Premiul Național al Republicii Moldova (2011); cavaler al Ordinului Republicii (1996); cavaler al Ordinului Steaua României în grad de Comandor (2000); cavaler al Ordinului Meritul Cultural (2012).

Debut editorial cu placheta de versuri *Maci în rouă* (1963), urmat de volumele: *Melodica* (1971), *Soarele cel mare* (1990), *Imne și blesteme* (1991), *Neamul Cain* (2008) ș.a. În 1969, este dată la cuțit cartea *Descânțece de alb și negru*.

Autor de romane: *Duda* (1973), *Bătuta* (1975), *Toamna porumbeilor albi* (1979), *Focul din vatră* (1982) și *Roman teatral* (1984). Apreciat dramaturg: *Președintele*; *Cântec de leagăn pentru bunici*; *Tata*; *Pomul vieții*; *Abecedarul*; *Troița*.

Dumitru MATCOVSCHI

Bucurați-vă

Antologie de versuri

Ediție îngrijită de Dumitrița Smolnițchi

POLISALM

Bucurați-vă, prieteni, de prieteni și de frați,
Bucurați-vă de-un nume ce vi-i dat ca să-l purtați.
Bucurați-vă de-un cântec,
de-un amurg cu flori de tei,
bucurați-vă o viață
de lumina dragostei...

Cuprins

Imne și blesteme	5
Alb și negru.....	6
Greu.....	8
Cântec bătrânesc.....	9
Terra incognita.....	10
Pe de-a-ndoaselea.....	11
Crescut în suflet.....	13
Aici	14
Rădăcini.....	15
Alba-Iulia.....	16
Și România	17
Datorie	19
Moștenitorii.....	20
Semănători	23
Christos a înviat	25
Dăruiește, Doamne	26
Limba maternă	28
Sfânt, cuvântul.....	29
Înger de pază.....	30
Cu limba noastră.....	31
Impostorii.....	32
Aici departe.....	35
Acolo	36
Iluzie (1)	37
Iluzie (2).....	39

Glosă în metru eminescian	40
Bătrânul tei	43
Poezie, tiranie	46
Proscriși	47
Străin	48
Hora Unirii	49
Doina	51
Hatâr	53
Tăcere	54
Condamnat	56
Neamul Cain	57
Între da și nu	58
Eden sinistru	60
Fiul	61
Mărgioară	62
Har Domnului	63
Sunt vinovat	64
Prin absurd	66
Monstrul și mielul	68
Blestemul	69
Apoteoza nebunilor	71
Orfanotrofie	72
Eldorado	74
Poemă scrisă în genunchi	76
Nicio litanie	78
Aleluia	80
Mor poeții	82
Dohotari în Europa	83
Întâi Decembrie	85
Martor	87
Altă zonă	89
Odă	90
Căinii	91

Undeva departe	93
Tabac și votcă	94
Verde țară	96
Cu fața la pământ	97
Strânsură	98
Țintirimul	100
Vulg	102
Cel viclean	104
Poziția	106
Erată	108
Mateevici	110
Alfabet	112
Limba română	113
De ce, copii	115
Muntele cel sfânt	117
Patria, copile	119
De plâns	120
Cu gheara fiara	122
Recviem pentru purtătorul de nume	124
Țâncii pământului	126
În limba noastră	128
Dor	130
Tăvălugul	132
Mielul	133
Opriți-vă, oameni	134
Neînfrânt	136
Echilibriștii	138
Oameni de ceară	139
Adaos	140
Nici Țara, nici Moldova	141
Eu nu fug	143
Să nu plâng	145
Paragină	146

Necaz și muncă.....	148
Toți.....	150
Răspund.....	153
Până aici.....	154
Strămt.....	157
Croncanii.....	159
Nicio minune.....	161
Așa-i la moldoveni.....	163
Vremea cârciumarilor.....	164
Mucenici în Europa.....	166
Calapod.....	167
Strâmbă lumea.....	169
Să fii demiurg.....	171
Săraci cu duhul.....	172
Vânători.....	173
Ei știu înduratul.....	175
Pustiți (Foametea, 1947).....	176
Armia lui Belzebut.....	177
Mititei cu plinul.....	179
Parnas de ocară.....	181
Om de rând.....	183
Imn pentru Melpomene.....	185
Versuri lirice.....	187
De la început.....	188
Pomul Materiei.....	190
Clipa veșnică.....	191
Destin.....	192
Ecoul.....	193
Bună dimineața, Moarte.....	194
Murea pe scenă cineva.....	195
Inima.....	196
Spasm.....	197

Om.....	199
Omule, de ce-ai tăcut?.....	200
Întrebă-mă.....	201
Microcosm.....	202
Omul negru.....	204
Buddha adormit.....	205
Om-pom.....	206
Eu nu sunt pasăre.....	207
Dialectica.....	208
Are tata două fete.....	209
Negru, slut.....	211
Stare.....	213
Necaz.....	215
Crochiu.....	216
Bună seara.....	217
Absurd.....	218
Nervii.....	219
Singur.....	221
Corb.....	222
Vârtej.....	224
Declin.....	225
Clepsidră.....	226
Muritor.....	227
Rimă.....	228
Tragicomedie.....	229
Nicio muză.....	231
Voi veni!.....	232
Bilanț.....	233
Cum?.....	234
Țarc.....	235
Vița-de-vie.....	236
Biografie.....	237
Antiteze.....	238

Cal de călărie (1).....	239
Cal-de călărie (2)	240
Marșul lui Toreador.....	241
Crug.....	243
Luceafărul	244
Bacovia.....	245
Profeți.....	247
Ars longa.....	248
Zbor frânt.....	249
Viața ca un țipăt	250
Vrerea.....	252
Ne unește, ne desparte	254
Vii, tu vii.....	255
Fată nerușinată.....	256
Tu mă chemai, bărbate.....	257
Plânge o femeie.....	259
Poveste de dragoste.....	260
Sărută-mă.....	262
Simplu.....	263
Adam.....	264
Odihnește-te, mamă.....	266
Noapte bună.....	268
Sicriu bogat.....	269
Lebăda neagră.....	271
Război	273
Viața de când este	274
Mor, moară.....	275
Porumbei.....	277
Năprasnă.....	279
Adio.....	280
Stropul care.....	281
Ziua Învierii.....	283
Psalm.....	284

Atât de simplu.....	285
Și simțământul	288
Ziua ceea.....	290
La dumnezei.....	292
Cuiburi goale	294
Potaie.....	295
Piatra inimii.....	296
Domnul nimeni.....	298
Atotînceput	300
Otavă.....	301
Colind	302
Orație	303
Grele, brumele	305
Om din oameni.....	306
Nașterea	308
Și de cremene	309
Sărut mâna	310
Cobor	311
Mască	312
Și cu nădejdea	313
Bunici	316
Baladă cu Păcală.....	317
Bun de pus la rană	319
Viu	321
De hârtie mă tem	324
Știu, când scriu	326
Gânduri	327
Actorul.....	329
Toate	331
Mi-a zâmbit o femeie.....	333
Un trandafir s-a scuturat.....	334
Gura lumii.....	336
Trăim.....	337

Mamă și soție.....	338
Barbar, timpul	339
Iubirea ca o carte.....	340
Am cântat, iubito	341
Verde crez.....	344
Cântece	347
Basarabia	348
Unde ești, bade Mihai?.....	350
Apa Nistrului.....	351
Unul pentru toți	353
Nicăieri în lume.....	355
Cântecul moldovenesc	356
Cine mi-e drag.....	358
Dorule, să nu-mi mai spui.....	359
Copilărie.....	360
Mama	362
Vine primăvară	363
Două primăveri	365
Toamnele	367
Două toamne	368
Inimă de mamă	369
Va fi	370
Dragostea poetului	372
Sărut, femeie, mâna ta.....	374
În loc de epilog	376
Chișinăul meu cel mic.....	378
Viața	380
Apără-mă, frunză de tei.....	381
Doar femeia.....	382
Tangoul bunelor speranțe.....	384
Pomul Vieții.....	385
Pomul interzis.....	386

În apărarea lui Adam	387
Papagalul	388
Revenire.....	390
Urare de viață lungă	391
Înveșnicește-mă.....	393
Astă vară la Soroca.....	394
Ochii verzi	395
Pentru cei îndrăgostiți	396
Lacrimă amară	397
Vâzdoaga	398
Chipul tău.....	399
Maria.....	400
Cu numele tău	401
Să vii	403
Bucurați-vă.....	405

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

Albă mi-i noaptea
ce pleacă și vine,
albă-i femeia
de lângă mine;
albu-i văzduhul
pe care-l respir,
albă-i hârtia pe care înșir
albe cuvinte – mărgele pe salbă;
cerneala mi-i albă
și vorba mi-i albă.

Sprijinu-mi fruntea în palmă și tac:
masa, de lemn, se preface-n copac.
Lăstare copacul a dat ca-n pădure.
Și-aud în pădure zvon de secure.
Și-aud în pădure glas de izvoare.
Și cântec de pasăre.
Și văz cum răsare
firul de iarbă plâpând din pământ...
Unde sânt?
Ziua de-odată se-ntunecă greu
și cade ca piatra peste creștetul meu:
femeia din pat are-obraz de tăciune,
sărut de minciune, oftat de minciune.

Negru-i văzduhul pe care-l respir,
neagră-i hârtia pe care înșir
versuri mai negre ca negrul de corb...
Poate sunt orb și nu știu că sunt orb?

Cântec-descântec...
De alb să mă vindec,
de negru să mă vindec...

„Eu nu cred nici în Iehova...”

M. Eminescu

Greu să ai un nume,
să-l aduni, să-l porți.

Ca
neviața viața,
tragere la sorți.
Greu să ai prieteni.
Și mai greu – fărtați.

Ca
negreața viața,
oamenii – damnați.

Greu să ai tovarăși,
netovarăși – nu.

Pre-
cupeață viața,
mușterii – eu, tu.
Greu să lupți cu proștii
și să nu fii prost.

For-
tăreață viața.
Alta când a fost?

Greu
să crezi în îngeri
și să fii poet.

Nu
cred în icoană,
tot în viață cred!

Cântec bătrânesc

Și-am crescut un biet stejar
lângă-o apă de hotar,
și-am trecut din mâini în mâini
de-am slujit pe mulți stăpâni.

Am slujit stăpân bogat –
mi-a fost slujba chin curat.
Am slujit stăpân străin –
și slujba mi-a fost pelin.

Cel bogat că e bogat
ramurile mi-a tăiat,
mi le-a rupt, mi le-a ciuntit,
vergi din ele-a pregătit.

Cel străin, că e străin,
m-a săpat la rădăcini...
Și cum m-a săpat, mi-a spus
că n-o să mai cresc în sus.

Noroc că mă știu stejar
și-am crescut din mine iar:
alte rădăcini am prins,
ramuri dese am întins...

Este un loc. Mai este. Cel mai sfânt.
Un singur loc din toate câte sânt.
Un locușor la margine de dor.
La margine de zbor un cuibușor.

Este un loc. Mai este. Ca un dar.
Icoană. O icoană în altar.
Respiri. Respir. Un trandafir. Un nuc.
Berzele vin. Cocorii nu se duc.

Este un loc. Mai este. Chiar vândut.
Un loc prin foc și sabie trecut.
Un vad fără de vad. Un vad uitat.
În vad, lunatici, îngerii se scald.

Este un loc. Mai este. Pătimit.
Părinții din părinți l-au moștenit.
Aici. Pe mal de Nistru și de Prut.
Aici și Bunul Dumnezeu s-a fost născut.

Un loc. O axă.
A pă-mân-tu-lui.
Întotdeauna este, chiar de nu-i!

Pe de-a-ndoaselea

Pe de-a-ndoaselea trăim,
pe de-a-ndoaselea.
Pe de-a-ndoaselea pierim,
pe de-a-ndoaselea.

Seamăn grâu, culeg pelin,
pe de-a-ndoaselea.
Floare spinul, crinul spin,
pe de-a-ndoaselea.

Ninge ploaie, plouă nea,
pe de-a-ndoaselea.
Muierește el, nu ea,
pe de-a-ndoaselea.

Imne scrii, blesteme scriu,
pe de-a-ndoaselea.
Pleci devreme, vin târziu,
pe de-a-ndoaselea.

Înger negru, demon blond,
pe de-a-ndoaselea.
Spânul hâtru, Harap tont,
pe de-a-ndoaselea.

Taci și faci. Nu tac, nu fac,
pe de-a-ndoaselea.
Magul cioclu, cioclul mag,
pe de-a-ndoaselea.

Râde ȃȃȃ, pruncii mor,
pe de-a-ndoaselea.
Pizmă viaȃ, moartea dor,
pe de-a-ndoaselea.

Crescut în suflet

Crescut în suflet un pământ.
Cel mai frumos pământ din lume.
Cu veșnic dor, cu dulce nume,
ca un luceafăr luminând.
Crescut în suflet un pământ.

În el strămoșii odihnesc,
din băȃlii întorși la vatră:
cu sabie în mâna dreaptă
și ochi de vulture ceresc.
În el strămoșii odihnesc.

În el se-aruncă bob mășcat.
De aur bobul și-ncolȃște.
Și-un neam întreg din bob trăiește,
tot muncitor, și tot bărbat.
În el se-aruncă bob mășcat.

În el coboară rădăcini
de pom cu roadă și de vie,
și de Ion, și de Marie
la casa lor nicipând străini.
În el coboară rădăcini.

Pământ al Țării și al meu,
baladă veche, pururi nouă,
rășfrântă-n picușor de rouă
și-ncinsă-n brău de curcubeu.
Pământ al Țării și al meu.